

ΙΣΡΑΗΛΙΚΗ ΑΥΤΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΠΕΤΡΟΥ ASCUSA

NINON

«Α. Γι' αυτό δε μ' άφηνες τόσον καιρό να κοιτάζω το πορτραίτο μου... Ή. δέβαια!... ήμωνα κάποτε αυτό το πορτραίτι. μα πένα τόσα χρόνια από τότε, και τι χρόνια!... Ναι, φίλε μου, έτσι ήταν τα μαλλιά μου πριν χωράσουν άπ' το δειχθένε και τα μάτια μου είχαν αυτή τη γλυκεία, την παιδιαστική έκφραση κάποτε... Και το στόμα μου! Ω, το στόμα μου! Δέν υπόρθε να εξακολουθήσει. Οι λογμοί ξεπνιξαν τη δραχμή φωνή της. Έτσι, γυνική όπω ήταν, με μόνο το πανοφόρι ριχμένο στις πλατές της, σοφιστήρες κάτω στα χάλια του άτελειε του ζωγράφου κι' έβλαιγε. Έβλαιγε ή δύστυχη Νινόν άπαρηγόρητα. Έχουν όλα τα δάκρυα που χρόνια τώρα τα μάζευαν μέσα στην ψυχή της ή πίκρες, ή ταπεινώσεις κι' ό ξευτελισμοί.

Ό καλλιτέχνης, άφωτος, κριττάζε μια το μοντέλο του και μια το έργο του. Τα δάκρυα της Νινόν ήσαν γι' αυτόν ό μεγαλύτερος θρήνησος. Δέν ζούσε εκείνη τη στιγμή. Ήταν σά μεθυσμένος, ζαλισμένος άπ' το βαθύ συναίσθημα και την ικανοποίησι που δίνει ή άληθινή, ή πραγματική δημιουργία.

Πόσον καιρό δούλενε γι' αυτό τον πίνακα, τον μόνο που δέν θα δεχότανε ποτέ να πουλήσει, δσα κι' άν τούδιναν! Νά λοιπόν, που υπόρθεσ ν' ανακαλίψη και ν' άναστήση με τα μάγια της πολυχρωμης παλέττας του, αυτός ό γέρος, ό αστρονόμης, κάτω άπ' τα φταισιδικωμένα τα μαραμένα μάγουλα της γυναίκας του δρομού, του δροσερό προσώπου της χωριατοπούλας των δεκάξη χρόνων που ήταν κάποτε. Νά που μέσ' από τα φοβισμένα, τ' άγριωμένα άπ' τη δυστυχία μάτια της Νινόν, της ξεπεσμένης χορευτήρας, που αισθανότανε μόνο μίσος γιά όλο τον κόσμο, άφου όλος ό κόσμος ήθελε το κακό της, να που υπόρθεσ να δει ακρίνη και ν' άποδώσει κάποια άλλα μάτια, δυό ματάκια που ήσαν κάποτε, πριν από χρόνια, παιγνιδάρικα, αδέρφια του ήλιου και της χαράς. Κι' εκείνα τα χείλια που μονάχα θροπέσ και θλαστήμεσ έλεγαν τώρα, τάζε κάμει κόκκινα κι' άγνά σαν κροτάια.

Μά το θάβια αυτό του ζωγράφου είχε πληρώσει βαθιά τη Νινόν. Κι' έβλαιγε, έβλαιγε, ή ξεπεσμένη χορευτήρια, μισοκλεισμένη με το πανοφόρι της και πεσιμένη κάτω στα χάλια του άτελειε... Τέλος άναστεναζε με πόνο και είτε :

— Ναι ήμωνα, μα την άλήθεια, άλλοτε το πιο άμορφο κορίτσι του χωριού! Κατέβαιναν τα παλληάρια από τα γύρω χωριά, τρέις ώρες δρομού τις Κυριακές, γιά να χορφαίνε μαζύ μου, στην πλατεία της εκκλησιάς, με το λαγοτό και το ταμπούρινο. Ήμωνα ξεγνοιαστή κι' εύτυχισμένη. Ή ζωή μου περνοδσε ήρεμα και ήσυχια χωρίς καμιά στενωχώρια, όπως κινούσαν και τα νερά τραγοιδώντας άνανεσα στα λειβάδα. Μά γιατί να σέ σκοτίζω τώρα με τα βασανά μου!... Έχεις δουλειά...

— Όχι, όχι, λέγε. Σε μένα υπορείς να μιλήσης σάν νάνουνα ό πατέρας σου, της είτε ό ζωγράφος.

— Άλήθεια, εσύ δέν είσαι σάν όλο το κόσμο, του άπάντησε με θλίψη.

Της πρόσφερε τοιγάρο. Τ' άναψε και ρούφηξε πολλές ρουφηξιές μαζύ, κοινωνάτζο το κεφάλι μ' άτελεισία.

Ξανάβλεπε εκείνη την ώρα δσα έλεγε με τη δραχμαμένη άπ' τα ποτά και τα τοιγάρα φωνή της.

— Μεγάλινα, που λές, σιγά-σιγά όπως μεγαλώνουν ή πορτοκαλιές και φροντύνουν κάτω άπ' τον ήλιο, κι' όμόρφαινα όπως άνθίζουν οι κάμποι και χαίρονται οι άνθρωποι να τους βλέπουν.

...Όλα ήσαν μα εύλογία μέσα στο σπίτι μας. Ό πατέρας μου ήταν από τους πρώτους του χωριού, ή μάνα μου μάζ κνταζε όλους μέσ' στα μάτια και τα δυό μου τ' αδέρφια—ό Θεός ν' άναπαύση τις ψυχές τους!—ό ένας δυό χρόνια μικρότερος άπ' τον άλλο, ήσαν το καιμάρι του πατέρα μου.

...Μά μηξε μια γυναίκα, μια καταραμένη γυναίκα, στη μέση και ριμάζε το σπίτι μας. Όλα γινήκαν κουρνιαχτός και στάχτη κι' εγώ κάτω χειρότερο...

...Μια θραειά που ήμουν πεσιμένη στο χροβάτι και νόμιζα πώς κοιμόμουν, άκουσα τη μάνα μου να ρωτάη άνήσιγη τον πατέρα μου :

— Δέ μου λές, γέρο, τι έχουν τα παιδιά μας, τον τελευταίο καιρό ; Σάν άλλαγμένα μου φαινονται, δέν μιλούνται καθόλου...

— Τι νάζουν ; της άπάντησε θράζοντας την πια από το στόμα ό πατέρας μου. Τα λεφτά τους τάχω λέρτερα, τ' άλογα το ίδιο. Άς ζοδούνεν δσα θένε σέ λούσα και σέ γλέντια, Είνε της ηλικίας τους, κι' εγώ στον καιρό μου το ίδιο έκανα, Μηπως τούς έκανα ποτέσ μου παρατήρησι γιά τίποτα ; Τη δουλειά τους την κριττάνε, δέν μπορώ νάχω παράπονο, ή Παναγία να τάχη γερά!

— Τι έχουνε, σου λέω, και δέν μιλούνται άναμεταξύ τους, μερες τώρα!... έπέμεινε ή μάνα μου. Αυτά ήσαν πάντα κριττάμενα κι' άχωροστα. Ό κόσμος τάζε γιά παράδειγμα. Ό ένας κριττάζε να εύχαστήση τον άλλο. Μά τώρα και κάμποισων καιρό ούτε λέξι άλλαζον, ούτε θγαίνονε πια μαζύ σαν και πρώτα. Κάτι τρέχει, εδώ! Άκου που σου λέω.

— Άνοησιές ; άπάντησε ό πατέρας μου και ξανάβλεπε ξεγνοιαστος την πια στο στόμα του.

Μά, άλλομωκο, δέν ήσαν άνοησιές τα λόγια της μάνας μου! Το μάτι της δέν γελάστρηκε. Μια γυναίκα, μια όχνη, είχε μετέ άνανεσα σ' αδέρφια μου και τα χώρισε, ή Άλίνα με τα ροδόχρονα μάγουλα, με τα φλογερά μαύρα μάτια. Την αγαπούσαν κι' ό δυό, την αγαπούσαν όπως αγαπούν στα θούνα τα δικιά μας, στην ξεκουσμένη Μενοσιέρα. Κι' έτσι έπεσε άνανεσά τους ή ψήλια και το μίσος... Τι να σέ κουράζω περισσότερο ; Έφυγε πια ή γαλήνη κι' ή χαρά άπ' το σπίτι μας. Πήγαν του κάκου κι' ή συμβουλές κι' ή φοβέρες του γέρου, του κάκου και τα παρακάλια και τα κλάμματα της μάνας μου. Εγώ που τα καταλάβαινα όλα, σιγόκλαιγα κρυφά άπ' τη λύπη μου.

Είχα μάθρα προσασθημάτα...

...Και άληθινα, μια θραειά, ξεπτασε ή τρομερή ή μπόρα που τόσον καιρό μάζεταν μέσ' στην ψυχή τους τ' αδέρφια μου. Δέν θα το ξεχάσω, δσο κι' άν ήσω ακόμα, που νάνινε ή Παρθένα να πεθαινα κείνο το βράδι.

...Μια θραειά, που λές, δεβαθήκε πια ό αδερφός μου ό Πετίτο πώς εκείνη προτιμώδον τον Πέντρο, το μικρότερο.

...Κι' αυτό έφτασε γιά ν' άραχτούνε τ' αδέρφια μου. Άλλάζανε τα πιο μικρά, τα πιο μισητά λόγια και στο τέλος άραχτήκαν με τα χείρα, με τα νύχια, με τα δοντια! Για μια στιγμή σταματησαν. Τα μάτια τους θράζανε φλόγες. Ήσαν άπείσιτοι, φοιχτοι κι' ό δυό. Δέν φανταζόμουν ποτέ πώς μπορούσαν να φτάσουν σ' αυτό το σημείο... Σταμάτησαν λίγα δευτερόλεπτα ν' άναστήσουν και τότε, άφωτος, τρομεροί, θγάλανε τα μαχαίρια τους και κριττήθιζανε μισοστό στα μάτια μου, σάν ξένοι, σάν έθροί.

...Ό γέροι δέν είχαν γνώσι ακόμα άπ' το χτήμα. Εγώ έμπηξα τις φωνές σάν τρελλή, μα ποός ν' άκούση ; Όταν σκοτωθήκανε τα δυό μου τ' αδέρφια, την ίδια στιγμή, μαχαροσφαγμένα σάν τα όρνιθα!...

...Σάν γύρισαν οι δόλιοι οι γέροι τους θρήξαν να ψυχοιάγουν και τους δυό. Φαντάζεσαι τι θρήνος έγινε!...

...Έτσι έδουσε το σπίτι μας. Οι γονεοί μου πέθαναν. Κι' έμεινα πεντάρφανη. Δέν μπορούσα πια να καθήσω στο χωριό. Κι' έφυγα άπ' τον τόπο που με είδε τόσο χαρούμενη, μα και τόσο δυστυχισμένη.

...Στις πολιτείες μόνη κι' έρη

H ΜΕΛΛΟΧΟΛΙΚΗ
(Εικόν του Otto Lingner)

ΑΠ' ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΙΚΑ ΝΕΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

— Αδελή ή λογοκρισία...

Η λογοκρισία της Βουδαπέστης απαγόρευσε την προβολή των «Συένων Σταυρών», του πολεμικού αυτού άριστογράμματος της γαλλικής παραγωγής, με το δικαιολογητικό ότι ή ταινία αυτή «άν και έχει σκοπό ειρηνιστικό, όστόσο εξαχρονίζει τά πλήρη με την παράδεισι όμών εικόνων από τή φρίκη του πολέμου...».

Τήν ίδια απόφασι έλαβε και ή γερμανική κυβέρνησις του Χίτλερ, ή όποια, γενικά, φαίνεται διατεθειμένη ν' απαγορεύσει την προβολή κάθε πολεμικής ταινίας.

Εκ παραλήλουθ, απαγορεύθηκε στή Γερμανία ή προβολή του τελευταίου φιλμ του Φριτζ Λάγκ «Η διαθήκη του δόκτορος Μαυμύρ», έπειδή έχει σκηνές που μπορούν νά συγκλονίσουν τό νευρικό σύστημα των θεατών. Το άποτέλεσμα αυτού του μέτρου ήταν νά δηλώσει ό Φριτζ Λάγκ ότι δέν θά ξαναγράψει άλλη ταινία, άν δέν άρθεί ή απαγορευτική αυτή διαταγή.

— Ακμή και παρακμή...

Κατά τή διάρκειά μιås κοσμικής συγκεντρώσεως που δόθηκε τελευταία στο Σαιν Μόρις, ύπερ ενός φιλανθρωπικού σκοπού, μερικέσ άριστογράμειδες πουλόσαν στους παρισταμένους ενυπόγραφες φωτογραφίες καλλιτέχνιδων του κινηματογράφου, που παρακολούθουσαν τήν εορτή. «Όταν μπήκε σε πλειστηριασμό ή φωτογραφία ενός άστρου που έχει ώχρωσεί, φαίνεται, άνεταυροθώτως, — υολονότι μιås τόν ενεργάσαν τελευταία σ' ένα φιλμ, που παίχτηκε φέτος και στην Έλλάδα, ύστερ' από θυρωδότη ρεζιλιά — δέν βρέθηκε κανέναν πρόθυμο άγοραστή».

Τέλος, κάποιος προσέφερε τριακόσια φράγκα. Με τή διαφορά ότι δέν παρουσιάστηκε κανέναν άλλος νά πλειοδοτήσει, έστω και κατά ένα φράγκο. Κι' αυτός που έκανε τήν πρώτη προσφορά — ό σύζυγος, γιά τήν ακριβεία, τής καλλιτέχνης, ή όποια είχε άλλαξει στο μεταξύ πολλά χρώματα από τό κακό της — άναγκάστηκε νά πληρώσει τριακόσια φράγκα γιά μιá φωτογραφία, που δέν του ήταν και άπαισιότητα στο κάτω της γραφής, αφού είχε τό πρωτότυπο!

Αστυγοισμένη Κλάρα Μπούι...

— Λόγω τής κοίσεως...

Η μεγάλης κινηματογραφικέσ εταιρείεσ του Χόλλυγουντ άπεφάσαν νά έλαττώσουν στο ήμισυ τόν μισθό όλου του προσωπικού τους, έπειδή είναι ύποχρεωμένες νά πληρώσουν σέ λίγο στο Κράτος καθυστερωμένους φόρους διακοσιών σαφάντα εκατομμυρίων δραχμών Ισχυρίζονται δέ πως, άν δέν έκαναν τίς απαιτήσεσ, αυτές οίκονομες, θά διέτρεχαν τόν κίνδυνο νά κλείσουν όλες, λόγω τής αδυναμίας των ν' άντιπεξέδουσαν στις ύποχρεώσεσ τους. Δέν θά περιορισούν ό μισθό μοναχα εκείνον που παίρνουν κάτω από πενήντα δολάρια τή βδομάδα.

Μεταξύ εκείνων που πλήρουνται από τό μέτρο αυτό, είναι ό Μωρίς Σεβαλιέ, ό Τζωφρτ, Άρλις, ή Ρούθ Τσάτερτον, ό Ρόναλντ Κόλμαν, ό Γουίλιαμ Πόντγουελ και πολλοί άλλοι. Πιθανόν νά Ληφθή επρόνοια γιά τούς ήθοισμούς εκείνων, των όποιων ή ταινίεσ θά έχουν μεγάλη έπιτυχία. Σ' αυτούσ θά διδεται μιá συμπληρωματική άμειώθη...

— Οι Κροίσοι του κινηματογράφου.

Τό πρόσκαιρο κλεισίμα όλων των Τραπεζών τής Άμερικής, δέν ή-

μη, έφρασα σιγά-σιγά, κινδύνιας άπ' τό κακό στο χειρότερο, χωρίς νά τό καταλάβω, έχει που βρισκόμαι σήμερα. Άλλαξα ως και τ' όνομά μου. Μά πάντα νιώθω μέσα μου βαθειά κρημνίση τή χωριατοπούλα που ζωγράφισε εκεί...

Η ξεποτισμένη χορευτήρια είχε ντυθεί σ' αυτό τό μεταξύ. Σάν τελείωσε, στάθηκε αμήνη, δοκωμένη όπως ήταν, μπροστά στο πορταίο που τής χαμογελούσε όλόφωτο. Έλεγα πήρε με συγκίνησι τά δυό χέρια του ζωγράφου και τά φίλουσε πολλές φορές. Έννοιωσε τή δακρυά της κατá πάνω στα χέρια του. Και δέν μπόρεσε νά συγκρατήσει ή.

— Κλαίς κι' εσύ; τού ειπε με τή βραχνή φωνή της, κλαίς; Με λεπάζω; Σ' εύχαριστώ!...

Σκουπίσε ύστερα τό μάτια της, έβαλε σπασμωδικά λίγη πούδρα στο μαρμαίνο πρόσωπό της κι' έφυγε...

Πούδ; Ξέρει για ποί!...

ταν δυνατό παρά νά έχη αντίκτυπο και στο Χόλλυγουντ. Θά ξέρετε ίσως ότι στην Άμερική όλοι σχεδόν οι μεγάλοι λογαριασμοί κανονίζονται με τσέκ και ότι οι περισσότεροι πολιτάι έχουν ελάχιστά χρομάτα έπάνω τους. «Όταν λοιπόν έβλεπαι ή άμερικανικέσ Τραπεζέσ, ό Μωρίς Σεβαλιέ ύποχρεώθηκε νά δανειστή δυό δολάρια από τόν ιδιοκτήτη ενός γκαράζ. Η Σύβιλια Σίδνεϊ και ό Κάρν Γζάρντ έκαναν άποδείξεισ σε μιζορά κουμάτια χαρτί, γιά νά πληρώσουν τό δείντο τους. Η Άννίτα Πέιτζ βρέθηκε με 63 σεντς και ή Ρόλαντ Γκούκ με 23. Ό πιο πλούσιος άπ' όλους τούς άστέριασ του Χόλλυγουντ ήταν ό Τζάκ Χόλντ, ό όποιος βρέθηκε με τό μυθώδες ποσόσ των τεσσαράσων δολαρίων!...

— Αυτοκτονίες...

Δυό καλλιτέχνιδεσ του γαλλικού κινηματογράφου αυτοκτόνησαν τόν περασμένο μήνα. Η πρώτη, ή Παολέ Ντυβερνέ, από Ήλεια — έπειδή ό φίλος της έδειχνε τελευταία ζωηρά προτίμησι γιά μιá άλλη γυναίκα — και ή δεύτερη, ή Φρανσίνα Μισσέ, από νευρασθένεια. Άν ή πρώτη δέν είχε προστάσει ν' άποκτήση μεγάλη ήμη, ή δεύτερη ήταν γνωστοτάτη, γιατί έπαξε από δεκα περίπου έτόν στον κινηματογράφο. Το φιλμ που τήν ανέδειξε ήταν τό άληθινόστο «Σπίτι του Μυστηρίου», με τόν Ίβάν Μοζόβιν και τόν Σαρλ Βανέλ.

Η Φρανσίνα Μισσέ αυτοκτόνησε από τήν εξητάτη νευρασθένεια που τήν έπιασε από τόν καιρό που πέθανε ό γιός της, γνωστός επίσης ήθοισμός του κινηματογράφου.

— Η άπαισιοδοξία του Πάμπος.

Ό διάσημος Άστρονομικός — και διε Γερμανός, όπως λένε πολλοί — σηροθέτης Πάμπος, τού όποιον τήν τελευταία καταληκτική δημοσίωσι «Ό Δον Κιχώτης» είδαμε πριν από τρείσ βδομάδεσ στην Άθήνα, περαστικός από τό Παρίσι, είχε μικρό συνομόνιστο ή ένα Γάλλο δημοσιογράφο γιά τή σημερινή θέσι του κινηματογράφου. Στίεσ δηλώσεισ του αυτές ό Πάμπος φάνηκε πολύ άπαισιόδοξος.

— Οι καλοί οι σηροθέται κλονόται σήμερα με σταυρωμένα τά χέρια — ελτε μεταξύ άλλων — έπειδή άρνούνται νά ύποταχούν στις άξιόσεισ των επιχειρηματιών που θέλουν έργα κοντά και ήλπιθα, γιά νάγουν μεγαλύτερη έπιτυχία και νά άπεφύγουν περισσότερα κέρδη... Τι κάνουν τώρα ό Στέρνμπεργκ, ό Κιρχ Βίντοφ, ό Στροχάιτ, ό Κλάρεν Μπόρσνιν; Τιποτα άπολύτως! Ό Στέρνμπεργκ ήθεσε στην Ερφέλη, με τήν έλπιδα νά πάση δοξεία και άνανγκιστρια, σε λίγον καιρό, νά ξαναγραφεί στην Άμερική, άπογοητευμένος από τήν ψυχρή άποδοχη που τού έκαναν... Και θά ύποχρεωθεί τώρα, γιά νά ζήσει, νά γυρίσει φιλμ καλύτερασ άξίεισ...

Τόσο στην Ερφέλη, όσο και στην Άμερική, ό κινηματογράφος κινδυνεύει νά καταστραφεί εξ' ατίας των επιχειρηματιών του, που δέν κατάλαβαν ότι τό σημερνον τους τούεσ υπάβαλλε νά παράγουν έργα κακά. Η' αυτό φρονόσ ότι ό κινηματογράφος, γιά νά σωθεί, πρέπει ν' άπαλλαγεί από τήν καταθλιπτική ηδεωμνία των κεφαλαιοκρατών. Όνειρεόμναι τή δημοσίωσι μιås τερτατίεσ οργανώσεωσ, ή όποια θά περιλαμβάνη τούεσ θεατάσ όλου του κόσμου... Γιατί τό μεγάλο, τό πολύ Κοινόσ, είναι άξιόλογο σε θέσι — κι' ως λένε ήτοι θέλουν οι επιχειρηματία! — νά έκτιμήση τήν άξία ενός καλού, ενός καλλιτεχνικού πραγματί φιλμ...».

— Η Μαρι Μπέλ για τή Μάργλεν Ντήτηριχ.

Άπό μιá συνέντευξι που έδωσε τελευταία ή Μαρι Μπέλ στο σημερινό ενόσ παρισινού κινηματογραφικού περιόδικου, φαίνεται καθαρότατα πως ή πρωταγωνιστρια τής «Γρελλήσ Περιπέτειεσ» έχει τή γνώμη ότι ή έδδομη τέχνη δέν έγινε άκόμα τέχνη, ότι δέν βρέθηκε δηλαδή ό μεγάλος ποιητής που θά έδινε στις ταινίεσ νόημα και περιεχόμενο... Με τήν εύκαρία αυτή, ή Μαρι Μπέλ ειπε τά εξής χαρακτηριστικά γιά τή Μάργλεν Ντήτηριχ:

— Η Μάργλεν Ντήτηριχ ειχε τήν τύχη νά πέσει στα χέρια ενός καλού σηροθέτου, του Γιόζεφ φόν Στέρνμπεργκ, ό όποιος τήν μετέβαλε σε ζωντανό ποίημα. Πριν τόν συναντήσει, ή Μάργλεν έμαγε νά βοή τόν δρόμο της. Κανείς δέν τή λάμβανε ύπ' όψη του, κανείς δέν μάντεψε τό καταληκτικό της ταλέντο. Και χρειάστηκε νά συναντηθούν ή Μάργλεν και ό Στέρνμπεργκ γιά νά συνεργασθούν και νά μιås άποδείξουν ότι ό κινηματογράφος μπορεί νά γίνη τέχνη. Τούεσ θαυμάζω και τούεσ δυό χωρίεσ επαυλιάζεισ.

Η τραγική Κλάρα Μπούι.